

Των οικιών ημών εμπιπραμένων, ημείς άδομεν

Παναγιώτης Γ. Παπασταματίου

Μέλος ΔΣ ΕΛΕΤΑΕΝ

«Των οικιών ημών εμπιπραμένων, ημείς άδομεν». Έτσι συνόψισε ο Θουκυδίδης την καταστροφική αδυναμία της Αθηναϊκής Πολιτείας να αντιληφθεί τα πραγματικά διακυβεύματα και να τα αντιμετωπίσει με ορθή προτεραιότητα. Πιστεύει κανείς ότι το ίδιο καταστροφικό φαινόμενο δεν παρατηρείται και στα ενεργειακά πράγματα της χώρας εδώ και πάρα πολύ καιρό; Η συζήτηση για το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας είναι ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Παρακολουθήσαμε πρόσφατα μια νέα – ανανεωμένη- στοχοποίηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, και της Αιολικής Ενέργειας φυσικά, ως αποκλειστικά υπευθύνων για το ενεργειακό κόστος. Περαιτέρω, η συζήτηση επικεντρώθηκε στο ότι (δήθεν) οι Α.Π.Ε. και το ΕΤΜΕΑΡ αποτελούν βάρος για τη ΔΕΗ, που εάν εξέλιπε θα μπορούσε η ΔΕΗ να εισπράττει πιο εύκολα τα όσα της χρωστούν οι καταναλωτές. Σε αυτή τη συζήτηση, επιθυμούμε να καταγράψουμε τρία σημεία:

- 1) Η επισκόπηση των στοιχείων κόστους ηλεκτρικής ενέργειας για τον καταναλωτή δείχνει ότι το ΕΤΜΕΑΡ αντιπροσωπεύει μόνο το 12% του συνολικού κόστους. Αντίθετα υπάρχουν τομείς προτεραιότητας για την μείωση του κόστους όπως είναι η προμήθεια και η αποδοτική χρήση των καυσίμων, οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας μέσω της διασύνδεσης των νησιών και η μείωση της υπερφορολόγησης. Τέλος υπάρχουν και θεσμικά μέτρα, που στοχεύουν στην αναδιάρθρωση της αγοράς και στην, ήδη από ετών, εξαγγελθείσα κάλυψη του ρίσκου της Προμήθειας που θα μπορούσαν να μειώσουν και άλλο το κόστος.
- 2) Το ΕΤΜΕΑΡ, με τον λανθασμένο τρόπο που υπολογίζεται, δεν απεικονίζει το αληθινό πρόσθετο κόστος των Α.Π.Ε, αλλά εμπεριέχει και άλλα κόστη τα οποία, μέσω ενός μηχανισμού που είναι δυσνόητος για τον καταναλωτή, έχουν αποβεί υπέρ των Προμηθευτών. **Έτσι η ΔΕΗ αγοράζει την ενέργεια Α.Π.Ε. πιο φθηνά από ό,τι θα αγόραζε την υποκαθιστάμενη συμβατική ενέργεια η οποία θα παραγόταν εάν δεν υπήρχαν οι Α.Π.Ε.** Αυτό το όφελος, που μπορεί να έχει ξεπεράσει τα 420 εκατ. ευρώ την περίοδο 2009-2014, αύξησε τα κέρδη της ΔΕΗ και έγινε έλλειμμα στον Ειδικό Λογαριασμό Α.Π.Ε. που το κάλυψαν με αναδρομικές περικοπές των τιμών πώλησης οι παραγωγοί Α.Π.Ε.
- 3) Οι επίσημες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το μέλλον περιγράφουν ένα νέο περιβάλλον εντός του οποίου η ηλεκτροπαραγωγή από ορυκτά και ειδικότερα στερεά, καύσιμα δεν θα είναι βιώσιμη. Οι Α.Π.Ε. είναι μακράν η φθηνότερη επιλογή για νέες επένδυσης ηλεκτροπαραγωγής στην Ελλάδα. Εάν η χώρα σήμερα αποφασίσει να κάνει έστω και μικρή στροφή στα ορυκτά καύσιμα, θα δεσμευθεί για τις επόμενες δεκαετίες σε υψηλές τιμές ηλεκτρισμού.

Πριν αναπτύξουμε τα ανωτέρω τρία σημεία, πρέπει να υπογραμμίσουμε προκαταρκτικά ότι η ένδεια διαφανούς πληροφόρησης και αναλυτικών δεδομένων που χαρακτηρίζει τη λειτουργία της ηλεκτρικής αγοράς, δεν επιτρέπει μια λεπτομερή

καταγραφή της ακριβούς αριθμητικής εικόνας. Ωστόσο, όσα νούμερα ανακοινώνονται μπορούν να δώσουν μια γενική εικόνα της κατάστασης που επιτρέπει την εξαγωγή πολιτικών, τουλάχιστον, συμπερασμάτων.

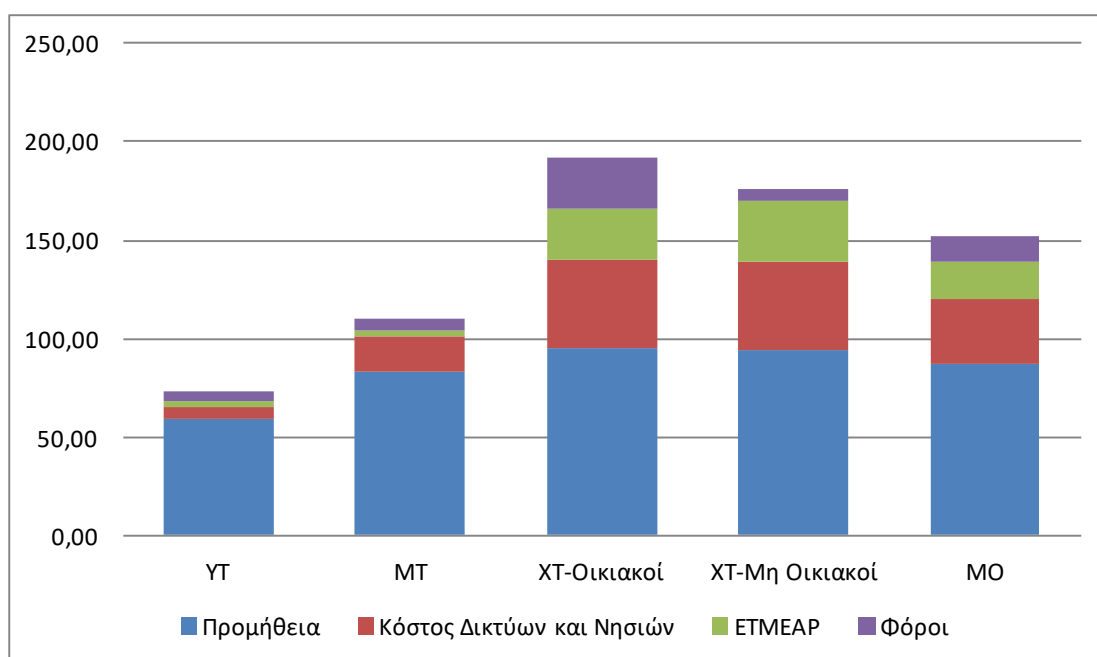
1. Οι προτεραιότητες για τη συμπίεση του κόστους

Το τυπικό μέσο κόστος ρεύματος για τον καταναλωτή σήμερα είναι περί τα 152 €/MWh (και κυμαίνεται από 73 €/MWh έως 192 €/MWh ανάλογα με το επίπεδο της τάσης και το είδος του καταναλωτή). Το κόστος αυτό κατανέμεται περίπου ως ακολούθως:

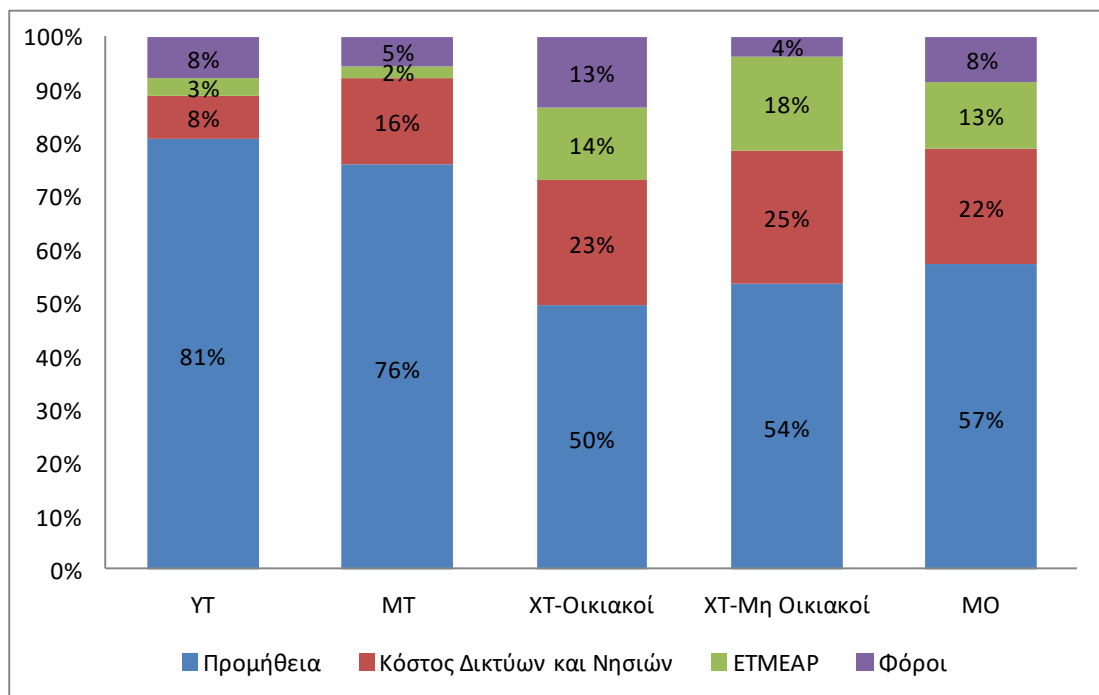
• Για την Προμήθεια (το λεγόμενο ανταγωνιστικό σκέλος, συμπεριλαμβανομένου του κέδρου των προμηθευτών και του ΕΦΚ των συμβατικών καυσίμων)	57%	87 €/MWh
• Κόστος Δικτύων και Νησιών	22%	33 €/MWh
• ΕΤΜΕΑΡ	12%	19 €/MWh
• Φόροι, τέλη και κόστος επιδοτούμενων τιμολογίων (πλην Νησιών και πλην ΕΦΚ καυσίμων)	9%	13 €/MWh

Στα ακόλουθα σχήματα απεικονίζεται προσεγγιστικά η κατανομή του κόστους για τις βασικές κατηγορίες τιμολογίων.

Σχήμα 1α: Προσεγγιστική κατανομή κόστους στις βασικές κατηγορίες καταναλωτών

Σχήμα 1β: Προσεγγιστική ποσοστιαία κατανομή κόστους στις βασικές κατηγορίες καταναλωτών

Η παραπάνω κατανομή κόστους αναδεικνύει κατ' αρχήν ότι το ETMEAP αποτελεί ένα ελάχιστο μέρος της συνολικής επιβάρυνσης, ειδικά στη Μέση και Υψηλή Τάση. Περαιτέρω αναδεικνύει τα πεδία όπου πρέπει να επικεντρωθεί κατά προτεραιότητα η πολιτική ώστε να διαγνώσει εάν σε βράχυ- και μεσο-πρόθεσμο ορίζοντα (δηλαδή χωρίς νέες επενδύσεις που μπορεί να αλλάξουν το μείγμα) υπάρχουν περιθώρια μείωσης κόστους. Συνοπτικά τα ερωτήματα για τους φορείς εξουσίας είναι:

1. Τι έχει γίνει για την βελτίωση της αποδοτικότητας της χρήσης των ορυκτών καυσίμων στους υφιστάμενους σταθμούς; Ποια είναι η απόδοση των σταθμών φυσικού αερίου της ΔΕΗ και των ιδιωτών και το συνακόλουθο κόστος παραγωγής αυτών εάν προς στιγμή αγνοηθεί η διαφορά στο κόστος καυσίμου; Ποια είναι τα περιθώρια οφέλους για τον καταναλωτή από αυτούς τους παράγοντες;
2. Τι έχει γίνει για την διασύνδεση των νησιών του Αιγαίου και της Κρήτης ώστε να μειωθεί το κόστος παραγωγής σε αυτά και να απαλλαγεί ο καταναλωτής από το υπέρμετρο βάρος των Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας που είναι απαραίτητες προκειμένου οι νησιώτες να απολαμβάνουν τα ίδια τιμολόγια με τους υπόλοιπους πολίτες;
3. Τι έχει γίνει με τη μείωση της υπερφορολόγησης; Συζητείται πράγματι στα σοβαρά να αυξηθεί η φορολογία στην ηλεκτρική ενέργεια;
4. Τι έχει γίνει με την αναδιάρθρωση της δομής της αγοράς και του μεγέθους των παικτών ώστε να εξασφαλίζεται ισότιμος ανταγωνισμός επιχειρήσεων και καυσίμων και να εκλείψει η ανάγκη ασύμμετρων μηχανισμών, που οδηγούν σε αύξηση του συνολικού κόστους;

5. Τι έχει γίνει με τον Φορέα Κάλυψης για το σύνολο των οικονομικών συναλλαγών της αγοράς που είχε προταθεί από τη ΡΑΕ ήδη από το 2011; Η σημασία ενός τέτοιου φορέα είναι μεγάλη για τη διαχείριση του κόστους που συνεπάγονται οι επισφάλειες της Προμήθειας. Φυσικά ο τρόπος χρηματοδότησής του είναι εξαιρετικά κρίσιμος. Ανάμεσα στις προτάσεις που έχει καταθέσει ο κλάδος των Α.Π.Ε. περιλαμβάνεται η διερεύνηση της δυνατότητας για κεφαλαιοποίηση του ελλείμματος της Προμήθειας κατά το πρότυπο του ανάλογου ισπανικού νόμου και κάλυψη των ομολογιών από τους μηχανισμούς των ευρωπαϊκών και διεθνών θεσμών.

Τα παραπάνω (ρητορικά;) ερωτήματα αποτελούν ταυτόχρονα προτάσεις πολιτικής για το βράχυ- μέσοπρόθεσμο ορίζοντα. Φυσικά απαιτείται σχέδιο και συνολική θεώρηση για την προώθησή τους. Για τις αποφάσεις που πρέπει να ληφθούν σήμερα και επηρεάζουν μακροπρόθεσμα το κόστος, θα επανέλθουμε στη συνέχεια του άρθρου.

Προηγουμένως πρέπει να αναφερθούμε στο θέμα που τέθηκε για τη δήθεν επιβάρυνση της ΔΕΗ από το ΕΤΜΕΑΡ! Η πραγματικότητα είναι τελείως αντίθετη.

2. Το ΕΤΜΕΑΡ και οι Α.Π.Ε. αποφέρουν οικονομικό όφελος στη ΔΕΗ και αυξάνουν τα κέρδη της

Το ΕΤΜΕΑΡ (ακριβέστερα, η ύπαρξη του συγκεκριμένου λανθασμένου τρόπου χρηματοδότησης του Ειδικού Λογαριασμού Α.Π.Ε.) επιδοτεί το κόστος του προμηθευτή ΔΕΗ. Δηλαδή (i) το ανταγωνιστικό τιμολόγιο που προσφέρει η ΔΕΗ στους πελάτες της είναι μικρότερο από ό,τι θα όφειλε με βάση το αληθές κόστος και (ii) το ΕΤΜΕΑΡ αναγκάζεται να είναι μεγαλύτερο από ό,τι θα χρειαζόταν. Η στρέβλωση αυτή –στην οποία θα αναφερθούμε κάπως αναλυτικότερα στη συνέχεια– ωφελεί τη ΔΕΗ εις βάρος των Α.Π.Ε αλλά και του καταναλωτή. Το βάρος που αναλαμβάνουν οι Α.Π.Ε. είναι προφανές: η επιδότηση του κόστους του προμηθευτή ΔΕΗ γίνεται έλλειμμα στο Ειδικό Λογαριασμό Α.Π.Ε. ή αυξημένο ΕΤΜΕΑΡ. Το βάρος στον καταναλωτή είναι πιο έμμεσο: όταν ένα προϊόν ή μια υπηρεσία υπόκειται στον ανταγωνισμό (στην προκειμένη περίπτωση η Προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας) αλλά η τιμή του/της επιδοτείται, το περιθώριο ανταγωνισμού είναι μικρότερο και άρα το περιθώριο μείωσης της τιμής είναι επίσης μικρότερο. Πρόκειται για μία αρνητική επίπτωση στον καταναλωτή η οποία σήμερα δεν φαίνεται αφού, ούτως ή άλλως, δεν υφίσταται ανταγωνισμός ούτε πραγματική δυνατότητα επιλογής για τον καταναλωτή.

Το πώς και γιατί ωφελείται η ΔΕΗ από την ύπαρξη των Α.Π.Ε. και ειδικότερα της Αιολικής Ενέργειας, αναπτύσσεται συνοπτικά ακολούθως.

2.1. Η ουσία του προβλήματος

Η διάθεση ηλεκτρικής ενέργειας στον καταναλωτή προέρχεται από ένα δεδομένο μείγμα τεχνολογιών ηλεκτροπαραγωγής στις οποίες περιλαμβάνονται και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Το μείγμα αυτό καθορίζει το κόστος ηλεκτροπαραγωγής που καταβάλουν οι Προμηθευτές προς τους

Ηλεκτροπαραγωγούς. Για πολλά χρόνια και για ποικίλους λόγους, το σύνολο των πληρωμών από τους Προμηθευτές προς τους Ηλεκτροπαραγωγούς δεν επαρκεί για να καλύψει το σύνολο των αμοιβών των τελευταίων. Βασική αιτία αυτού του «ελλείμματος πληρωμών» είναι οι αδικώς χαμηλές τιμές στην χονδρεμπορική αγορά (Οριακή Τιμή Συστήματος, ΟΤΣ) εξαιτίας των οποίων οι Προμηθευτές βαρύνονται με λιγότερο κόστος από ό,τι το κόστος ηλεκτροπαραγωγής που θα όφειλαν να καλύψουν.

Το γεγονός είναι ότι, εξαιτίας της έλλειψης ανταγωνισμού στη λιανική αγορά και της ύπαρξης λίγων μόνο ανταγωνιστών στην πλευρά της παραγωγής, η ΔΕΗ δεν είχε κανένα κίνητρο να επιδιώκει ορθολογικές τιμές χονδρεμπορικής (βλ. ανάμεσα σε άλλα και το "Reform of the Capacity Remuneration Mechanism in Greece, July 2014" <http://www.rae.gr/site/file/system/docs/misc1/20102011/29071402>). Οι χαμηλές τιμές χονδρεμπορικής αγοράς (δηλ. οι χαμηλές Οριακές Τιμές Συστήματος, ΟΤΣ) πιέζουν άδικα τους ανταγωνιστές της ΔΕΗ-Παραγωγή που εγχέουν ενέργεια στο σύστημα, ήτοι:

- τους ιδιώτες συμβατικούς ηλεκτροπαραγωγούς και τους εισαγωγείς, και
- τους παραγωγούς Α.Π.Ε. οι οποίοι εισπράττουν την αποζημίωσή τους μέσω του Ειδικού Λογαριασμού Α.Π.Ε., τα έσοδα του οποίου παραμένουν ελλειμματικά λόγω των μειωμένων καταβολών των Προμηθευτών (εκ των οποίων ο κυρίαρχος είναι η ΔΕΗ).

Οι χαμηλές τιμές χονδρεμπορικής οδηγούν κατά βάση το ανωτέρω αναφερόμενο «έλλειμμα πληρωμών», δημιουργώντας όφελος υπέρ των Προμηθευτών. Για να μην υφίσταται αυτό το έλλειμμα πληρωμών θα όφειλαν οι Προμηθευτές να αυξήσουν τις καταβολές τους προς τους ηλεκτροπαραγωγούς ώστε οι τελευταίοι να καλύπτουν το κόστος τους. Αυτό πράγματι συνέβαινε στο παρελθόν με τους συμβατικούς ηλεκτροπαραγωγούς που προστατεύθηκαν από το φαινόμενο των τεχνητά χαμηλών ΟΤΣ μέσω των διοικητικά ορισμένων μηχανισμών του Μηχανισμού Ανάκτησης Μεταβλητού Κόστους, ΜΑΜΚ και της αυξημένης αποζημίωσής τους μέσω του Μηχανισμού Διαθεσιμότητας Ισχύος, ΜΔΙ. Οι μηχανισμοί αυτοί (ΜΑΜΚ, ΜΔΙ) μείωσαν το όφελος των Προμηθευτών υπέρ των συμβατικών ηλεκτροπαραγωγών.

Αντιθέτως, οι Παραγωγοί Α.Π.Ε. παρέμειναν εκτεθειμένοι στις μειωμένες καταβολές των Προμηθευτών προς τον Ειδικό Λογαριασμό Α.Π.Ε. με αποτέλεσμα, το ανωτέρω έλλειμμα πληρωμών, αν και κοινό πρόβλημα όλων των ηλεκτροπαραγωγών, να μετατραπεί αποκλειστικά σε έλλειμμα του Ειδικού Λογαριασμού Α.Π.Ε. προς όφελος της ΔΕΗ-Προμηθευτή.

2.2. Οι αιτίες του οφέλους των Προμηθευτών

Προφανώς το όφελος που αποκομίζουν οι Προμηθευτές λόγω των μειωμένων καταβολών τους στον Ειδικό Λογαριασμό Α.Π.Ε. (ΕΛΑΠΕ) σημαίνει ότι είτε οι καταναλωτές πρέπει να επιβαρυνθούν περισσότερο μέσω του Τέλους Α.Π.Ε. (πλέον ΕΤΜΕΑΡ) προκειμένου ο Λογαριασμός να παραμένει ισοσκελισμένος είτε ο Λογαριασμός να γίνει ελλειμματικός. Αρκετές μελέτες, ακολουθώντας την υπόθεση ότι το Τέλος Α.Π.Ε. θα διαμορφωνόταν έτσι ώστε να ισοσκελίζεται ο Λογαριασμός,

ποσοτικοποίησαν ή παρείχαν στοιχεία για την ποσοτικοποίηση του ποσού που θα ελαφρύνονταν οι καταναλωτές εάν οι Προμηθευτές κατέβαλαν αυτά που οφείλουν στον ΕΛΑΠΕ.

Υφίστανται τρεις βασικοί λόγοι εξαιτίας των οποίων οι Προμηθευτές αποκομίζουν όφελος από τις μειωμένες καταβολές τους στον Ειδικό Λογαριασμό Α.Π.Ε. λόγω της χαμηλής ΟΤΣ (βλ. Ειδικό Τέλος Α.Π.Ε: Ανάλυση και Προβλέψεις, ΕΜΠ, Μάρτιος 2011).

1. Η ΟΤΣ δεν ενσωματώνει τις πρόσθετες αμοιβές των συμβατικών ηλεκτροπαραγωγών (ΜΑΜΚ, ΜΔΙ), οι οποίες εάν δεν υπήρχαν, η ΟΤΣ θα αντανακλούσε αποτελεσματικότερα το πλήρες κόστος ενέργειας. Για παράδειγμα και ειδικότερα, οι Α.Π.Ε. προσφέρουν ισχύ στο σύστημα (capacity credit) η οποία όμως ποτέ δεν αποζημιώθηκε μέσω καταβολής της αξίας της στον ΕΛΑΠΕ από τους Προμηθευτές που την ωφελήθηκαν.
2. Οι Α.Π.Ε. μειώνουν την ΟΤΣ, αφού εκτοπίζουν κάθε ώρα τις ακριβότερες συμβατικές μονάδες. Χάρη στη μείωση αυτή οι Προμηθευτές αγοράζουν φθηνότερα όλη την ενέργεια που προμηθεύουν στους πελάτες τους. Σημειώνεται, ότι ακόμα και εάν οι Προμηθευτές κατέβαλαν στον ΕΛΑΠΕ, όπως πρέπει, το όφελός τους αυτό που αντιστοιχεί στην ενέργεια από Α.Π.Ε. (δηλ. εάν αγόραζαν την ενέργεια από Α.Π.Ε. σε μια δίκαια αυξημένη ΟΤΣ), και πάλι θα συνέχιζαν να παραμένουν ισχυρά ωφελημένοι λόγω της διείσδυσης των Α.Π.Ε., αφού θα εξακολουθούσαν να καταβάλουν για όλη την υπόλοιπη ενέργεια που θα αγόραζαν την μειωμένη ΟΤΣ.
3. Η ΟΤΣ δεν απεικονίζει, ούτως ή άλλως, το αληθινό κόστος ηλεκτροπαραγωγής.

Για όλους αυτούς τους λόγους, η ΔΕΗ αγοράζει την ενέργεια Α.Π.Ε. πιο φθηνά από ό,τι θα αγόραζε την υποκαθιστάμενη συμβατική ενέργεια η οποία θα παραγόταν εάν δεν υπήρχαν οι Α.Π.Ε. Το όφελος που αποκόμισε η ΔΕΗ χάρη στις Α.Π.Ε. για την περίοδο από τις αρχές του 2009 έως το πρώτο τρίμηνο του 2014 (δηλ. έως την ψήφιση του ν.4254/2014 που περιέκοψε τις τιμές των Α.Π.Ε.) μπορεί να ξεπερνά τα 420 εκατ. ευρώ. Υπενθυμίζεται ότι στο τέλος Μαρτίου 2014 το έλλειμμα του ΕΛΑΠΕ ήταν 495 εκατ. ευρώ. Η κάλυψη αυτού του ελλείμματος επιβλήθηκε αποκλειστικά στις Α.Π.Ε. μέσω των αναδρομικών περικοπών της τιμής αποζημίωσής τους παρά το ότι και οι Προμηθευτές είχαν ωφεληθεί από αυτό. **Επιβάλλεται, λοιπόν, να βρεθεί μια συνολική λύση στο πλαίσιο της οποίας θα κληθούν να συμβάλουν όλες οι πλευρές στο μέτρο των δυνατοτήτων τους και αναλόγως της συμμετοχής του στις αιτίες του προβλήματος.**

Έχει ενδιαφέρον ότι η ίδια η ΔΕΗ ποσοτικοποίησε το όφελος που αποκόμιζε από τις μειωμένες καταβολές της προς τον ΕΛΑΠΕ. Συγκεκριμένα, με το νόμο 4152/2013, ο οποίος ψηφίστηκε τον Απρίλιο 2013, διορθώθηκε μερικώς το πρόβλημα των μειωμένων καταβολών, αφού καθορίστηκε ότι οι καταβολές των Προμηθευτών προς τον ΕΛΑΠΕ δεν μπορεί να είναι μικρότερες από ένα κατώφλι (το Μέσο Μεταβλητό Κόστος, ΜΜΚ των θερμικών μονάδων) ασχέτως της ΟΤΣ τη συγκεκριμένη ώρα. Η ΔΕΗ σε επίσημη παρουσίαση των οικονομικών της αποτελεσμάτων στους αναλυτές https://www.dei.gr/Documents2/OIKAP%201Q2013/PPC%201Q2013%20RESULTS_GR_%CE%A4%CE%

[95%CE%9B%CE%99%CE%9A%CE%9F.pdf](#) ανακοίνωσε ότι η συγκεκριμένη διάταξη θα της αποφέρει ετήσιο βάρος 120 εκατ. €. Αυτό σημαίνει ότι κατά το προηγούμενο έτος 2012, αυτό είναι το ελάχιστο ποσό που θα όφειλε να είχε καταβάλει στον ΕΛΑΠΕ και δίνει ένα μέτρο κλίμακας του ετησίου οφέλους που αποκόμιζε η ΔΕΗ. Το όφελος από τον ΕΛΑΠΕ, αν και μειωμένο, συνεχίζεται και σήμερα διότι ο ν. 4152/2013 ήταν ένα μερικό μόνο βήμα προς την ορθή κατεύθυνση. Διότι και πάλι το ΜΜΚ που καθορίστηκε ως η ελάχιστη καταβολή των Προμηθευτών στον ΕΛΑΠΕ, δεν απεικονίζει το σύνολο του οφέλους τους λόγω των Α.Π.Ε. Μια πιο πλήρης λύση θα όφειλε να υποχρεώνει τους Προμηθευτές να καταβάλουν την ΟΤΣ που διαμορφωνόταν εάν δεν υπήρχαν οι Α.Π.Ε. δηλαδή το κόστος των ακριβών θερμικών μονάδων που σβήνουν χάρη στις Α.Π.Ε. και όχι απλώς τον μέσο όρο του φθηνότερων θερμικών μονάδων που συνεχίζουν να λειτουργούν, προσαυξημένο φυσικά με την αξία του ποσοστού της διαθεσιμότητας ισχύος που προσφέρουν οι Α.Π.Ε.

3. Προς το 2020, το 2030 και το 2050

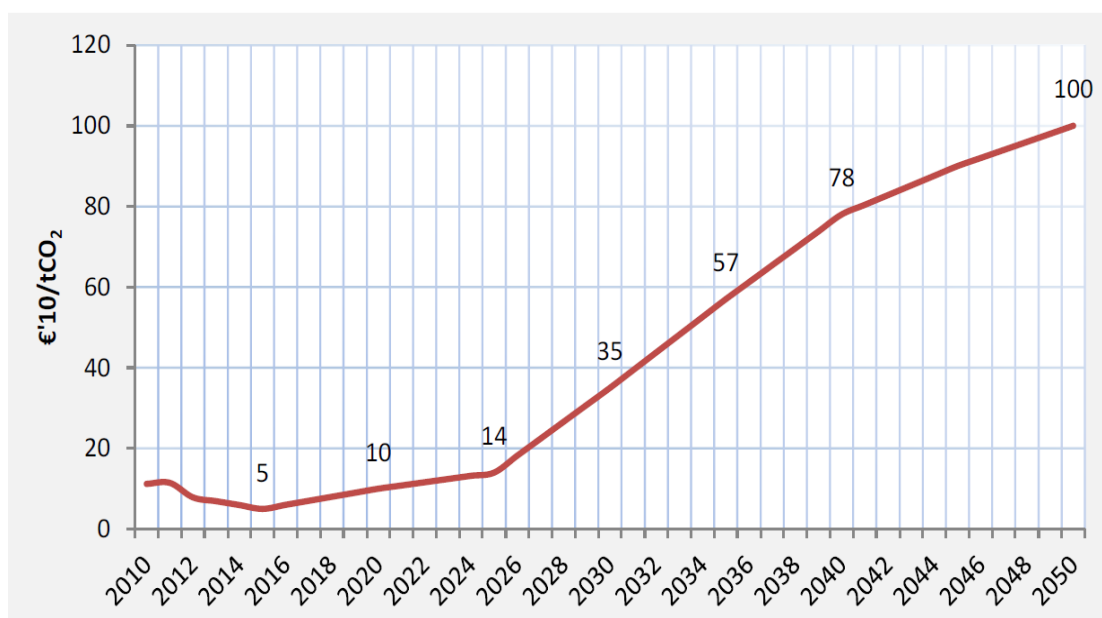
Δυστυχώς η συζήτηση, σε επίπεδο πολιτικής και εξουσίας, στην Ελλάδα επικεντρώνεται στα βραχυπρόθεσμα θέματα. Το πολιτικό δυναμικό της χώρας εμφανίζει μια συστηματική αδυναμία να διαγνώσει τη βαρύτητα των αποφάσεων ή της αδράνιάς του για τα επόμενα 5 ή 10 χρόνια, πόσω μάλλον για τις επόμενες γενιές. Το έλλειμμα σχεδιασμού μάλλον σχετίζεται με τον βραχύ χρόνο που χαρακτηρίζει τις έννοιες πολιτικού κόστους και οφέλους στην εγχώρια πολιτική ανάλυση. Σχετίζεται φυσικά και με την βαθειά εμπεδωμένη πελατειακή σχέση κοινωνίας-πολιτικής που διαμορφώθηκε τους δύο προηγούμενους αιώνες και θεμελιώθηκε σε πολύ συγκεκριμένες ιστορικές περιόδους.

Ίσως όμως η ενεργειακή πολιτική σήμερα προσφέρει μια ευκαιρία. Και αυτό διότι σήμερα “λουζόμαστε” τις συνέπειες επιλογών και αποφάσεων όχι ενός μακρινού παρελθόντος αλλά της τελευταίας 15ετίας. Το σχετικά μικρό αυτό διάστημα και το γεγονός ότι πολλοί πρωταγωνιστές εμπλέκονται ακόμα, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, στα πράγματα, ίσως επιτρέψει να σκεφθούμε ότι, με τον ίδιο ακριβώς τρόπο, το τι θα κάνουμε ή δεν θα κάνουμε σήμερα, θα μας επηρεάσει σε λίγα χρόνια και θα συνεχίσει να μας επηρεάζει για τις επόμενες δεκαετίες.

Οι ενεργειακές αποφάσεις μας λοιπόν δεν μπορεί να αγνοούν τις κατευθύνσεις που έχουν ήδη διαμορφωθεί στην Ευρώπη και διεθνώς. Είναι δεδομένη η δέσμευση της Ευρώπης για τον διαρκή ενεργειακό μετασχηματισμό προς ένα πράσινο μοντέλο, με ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, με εξοικονόμηση ενέργεια, με καινοτομία και τελικά με χαμηλές έως μηδενικές εκπομπές άνθρακα. Η δέσμευση αυτή επιβεβαιώνεται διαρκώς με τα θεσμικά κείμενα της Ευρώπης: Οδικός Ενεργειακός Χάρτης για το 2050, Κλιματικό και Ενεργειακό πακέτο για το 2030, Σχέδιο για την Ενεργειακή Ένωση.

Το ακόλουθο διάγραμμα περιλαμβάνει τις προβλέψεις για την εξέλιξη των τιμών ETS όπως περιέχονται στον Ενεργειακό Οδικό Χάρτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2050.

Σχήμα 2 : Προβλέψεις για τις τιμές ETS, EU Energy Road Map 2050

Σε ένα τέτοιο περιβάλλον **οι Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας είναι μακράν η πιο φθηνή επιλογή για νέους σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας**. Η άποψη ότι η ΔΕΗ και οποιοσδήποτε προμηθευτής αύριο, θα μπορούσε να προμηθεύεται την αντίστοιχη ποσότητα ενέργειας σε πολύ φθηνότερες τιμές, έρχεται από το παρελθόν και δεν λαμβάνει υπόψη την πραγματικότητα του παρόντος και το μέλλον.

Αν αγνοήσουμε αυτή την πραγματικότητα, αν επιλέξουμε σήμερα να παραμείνουμε ως χώρα δεσμευμένοι στα ορυκτά καύσιμα ή ακόμα χειρότερα να τα επεκτείνουμε, θα έχουμε υπονομεύσει συνειδητά το μέλλον μας και θα έχουν φυλακίσει τους εαυτούς και τα παιδιά μας σε ένα μη βιώσιμο περιβάλλον υψηλών τιμών ενέργειας. Για να μην βρεθούν τότε τα παιδιά μας να κριτικάρουν τις σημερινές επιλογές, ας σκεφθούμε την κριτική που εμείς κάνουμε σήμερα στις αποφάσεις του παρελθόντος (έστω και εάν αυτή η κριτική δεν αφορά τις δικές μας αποφάσεις, μιας και δεν έχουμε το αναγκαίο θάρρος, αλλά των άλλων).